

TÕRVA
KOGUKONNAKESKUSE KONTSEPTSIOON

2024

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. KOGUKONNAKESKUSE KONTSEPTSIOONI OLEMUS	4
1.1 Kontseptsiooni taustalugu.....	4
1.2 Organisatsiooni struktuur ja töökorraldus	4
1.3 Piirkondlike kogukonnakeskuste idee	6
1.4 Kogukonnakeskuse eelarve ja varad	9
2. KÜLASELTSID.....	9
3. KOGUKONNAKESKUSE LOOMISE PLANEERITAV AJAKAVA.....	10
KOKKUVÕTE.....	11

SISSEJUHATUS

Tõrva valla kogukonnakeskuse loomise eesmärk on koondada erinevate valdkondade teenused, et seeläbi luua erinevate valdkondade inimeste baasil ühtne meeskond ja suurendada piirkondade arengukasvu.

Tõrva vallas on hallatavate asutustena hetkel Tõrva Avatud Noortekeskus, Tõrva Kultuurimaja, Tõrva Raamatukogu ja vallavalitsuse struktuuris on eraldi spordi- ja rahvatervise spetsialist. Tegemist on liigse killustatusega erinevate valdkondade vahel. Juba praegu tehakse valdkondade ülest koostööd, kuid potentsiaali on veel palju enamaks. Lisaks omame väikese omavalitsuse kohta liiga palju hallatavaid asutusi ja eraldi juhte. Juhtimise konsolideerimisega saame korraldada ümber ametikohti ning luua neid vastavalt valdkondlikele eesmärkidele ja kitsaskohtadele.

Kogukonnakeskuse kontseptsioon hõlmab eneses erinevate asutuste ümberkorraldusi, et moodustada üks asutus, mis tegeleb Tõrva vallas kultuuri, noorsootöö ja rahvatervise ja spordi valdkondadega. Kogukonnakeskuse struktuuri tekivad piirkondlikud kogukonnakeskused, kus pakutakse lisaks eelnimetatud teenustele raamatute laenutamise võimalust. Küll aga jääb Tõrva vallas eraldiseisvaks hallatavaks asutuseks Tõrva Raamatukogu, kes vastutab raamatukogunduse eest valdkondlikult ja omab tegevuskohta Tõrva linnas. Tõrva Raamatukogu pole hetkel võimalik ümber korraldada, kuna rahvaraamatukogu seadus seda ei võimalda.

Kogukonnaspetsialistid hakkavad toimetama Tõrva vallas suuremates asulates – Linna (edaspidi Ritsu), Ala ja Riidaja külas ning Hummuli alevikus, kus töötajad tagavad piirkonnas eelkõige raamatukogu, noorsootöö ja kultuuritegevuse, kuid ka muud tegevused lähtuvalt kogukonna soovidest.

Järgnevas kogukonnakeskuse kontseptsioonis on kirjeldatud, kuidas Tõrva vallas erinevad tegevused koondatakse, milliseid teenuseid asulates täpsemalt pakutakse ja millised on ootused uuele asutusele. Ümberkorralduste eesmärk on luua ühise meeskonnaga asutus, kus on jaotatud valdkondlik vastutus ning selgelt eesmärgistatud ootused ja ülesanded.

1. KOGUKONNAKESKUSE KONTSEPTSIOONI OLEMUS

1.1 Kontseptsiooni taustalugu

2020. aastal viidi läbi pilootprojekt Ritsu kogukonnakeskuses, kus ühendati mitte formaalselt, vaid ruumiliselt ja ühe töötaja baasil raamatukogu, noortekeskus ja spordihoone. Ajapikku lisandus keskusse muid teenuseid, nagu näiteks kogukonnaköök, jõusaal, sauna kasutamise võimalus jms. Ritsu kogukonnakeskus toimetas tänasel päeval edukalt ja eesmärgipäraselt. Tänu edukale projektile andis see hoogu sarnaselt alustada 2022. aastal Hummuli piirkonna valdkondade ühildamisega.

Eespool kirjeldatud pilootprojektid on tõestanud, et nn ühe katuse all töötavad erinevad organisatsioonid loovad koos tugeva sünergia, mis võimaldab vajalikke teenuseid mugavalt pakkuda ning aitab suuremal määral kaasa piirkonna arengule. Pilootprojektid on tõestanud, et maapiirkondades on võimalik erinevaid avalikke teenuseid pakkuda ühe kuni pooleteist töökoha baasil. Erinevate asutuste all töötamise kitsaskohaks on töötaja vaatest mitu töölepingut ning asjaajamise keerukus. Näiteks peab töötaja jälgima kolme erineva asutuse eelarveid või esitama lahetuse saamiseks kolmele asutusele lahetustaotluse. Eesmärk on lihtsustada asjaajamist, tõhustada juhtimist ja meeskonnatööd ning koondada kõik eelnimetatud tegevused ühise asutuse alla.

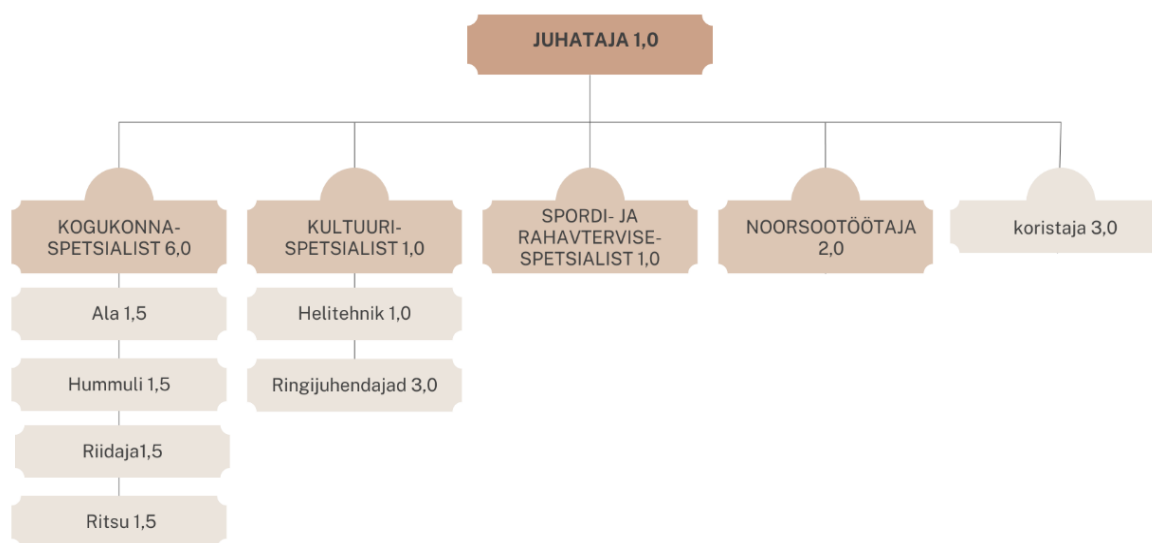
Tulenevalt eeltoodust on toimunud erinevad arutelud, kuhu olid kaasatud erinevate komisjonide liikmed, asutuste töötajad, Haridus- ja Noorteamet ning Kultuuriministeeriumi raamatukogunõunik. Arutluse all oli erinevaid ühendamise variante. Näiteks luua eraldi maapiirkondade ühendasutus, suunata kõik kogukonnaspetsialistid vallavalitsuse struktuuri või ühendada mõne olemasoleva asutusega. Kohtumiste käigus jõudsid asjaosalised arusaamisele, et kõige mõistlikum on ühendada maapiirkondade kogukonnakeskused üheks asutuseks koos mõne linnas asuva asutusega. Sellest ideest lähtuvalt on jõutud variandini liita Tõrva Avatud Noortekeskusega nii maapiirkondade raamatukogu, kultuuri, noorsootöö ülesanded kui ka Tõrva linna kultuurimaja ülesanded ning liita asutusega seni Tõrva Vallavalitsuse struktuuris olev spordi- ja rahvatervise spetsialisti ametikoht. Selline ühendamine tekitab võimaluse efektiivsemaks asutusesiseseks ja valdkondade üleseks koostööks.

1.2 Organisatsiooni struktuur ja töökorraldus

Plaani kohaselt kujundatakse ümber Tõrva valla hallatava asutuse Tõrva Avatud Noortekeskuse tegevus ning uueks asutuse nimeks saab Tõrva Kogukonnakeskus, millel on eraldi tegevuskohad Alal, Hummulis, Riidajas, Ritsus ja Tõrva linnas. Ümberkujundatud asutuse struktuuri viiakse vallavalitsuse struktuuris olev spordi- ja rahvatervise spetsialist. Lisaks korraldatakse ümber Tõrva Kultuurimaja tegevus, mis liidetakse

Kogukonnakeskusega. Kogukonnakeskuse struktuuris hakkab olema kultuurispetsialist, helitehnik ja ringijuhendajad (3).

Järgneval joonisel on kajastatud planeeritava asutuse struktuur.

Joonis 1. Ümberkujundatava asutuse planeeritav struktuur

Ala, Hummuli, Riidaja ja Ritsu piirkondades olevate töötajate ametinimetuseks jääb kogukonnaspetsialist. Igas piirkondlikus kogukonnakeskuses on planeeritud töötama üks 1,0 tööajaga kogukonnaspetsialist ning üks 0,5 tööajaga kogukonnakeskuse spetsialist. Kogukonnaspetsialistid tagavad piirkonnas eelkõige kultuuri, vabaaja, noorsootöö ja raamatute laenutamise teenused.

Kultuurispetsialist jääb vastutama Tõrva linna kultuurisündmuste korraldamise, ülevallalise kultuuri üldkorralduse ning vallas tegutsevate täiskasvanute huviringide eest. Kultuurispetsialisti vastutusele jääb Tõrva valla tervikliku kultuurikalendri haldamine ning koostöö ettevõtjate ja külaseltsidega.

Rahvatervise- ja spordispetsialist jääb vastutama Tõrva valla spordivaldkonna eest, mis hõlmab sündmuste korraldamist, klubide nõustamist, arengute eestvedamist jne. Lisaks vastutab spordi- ja rahvatervise spetsialist koostöös terviseradade hooldusspetsialistiga valla spordiobjektide eest.

Noorsootööspetsialistid töötavad Tõrva linna noortekeskuses (asukohaga Spordi 1) ning tagavad noorsootöö valdkondliku arengu üheskoos Kogukonnakeskuse juhatajaga.

Helitehnik katab ära kogu valla helitehnilise vajaduse. Helitehnik toetab nii erinevaid hallatavaid asutusi kui ka külaseltsi kultuuri- ja spordisündmuste läbiviimisel.

Tõrva Raamatukogu jääb vastutama oma valdkondade arengu ja tegevuse eest. Kogukonnakeskuste raamatukogude kogude haldamise, teavikute tellimise ja muud raamatukoguseadusega ettenähtud tegevused organiseerib Tõrva Raamatukogu direktor.

Oma töö planeerimisel juhindutakse kehtivast valla arengukavast, valdkondlikest arengukavadest, seadustest ja muudest valdkondi puudutavatest dokumentidest ning töötajatel võimaldatakse läbida valdkondade arendamiseks vajalikud koolitused ja soositakse kutsetunnistuste omandamist (noorsootöötaja, raamatukoguhoidja, kultuuritöötaja vms).

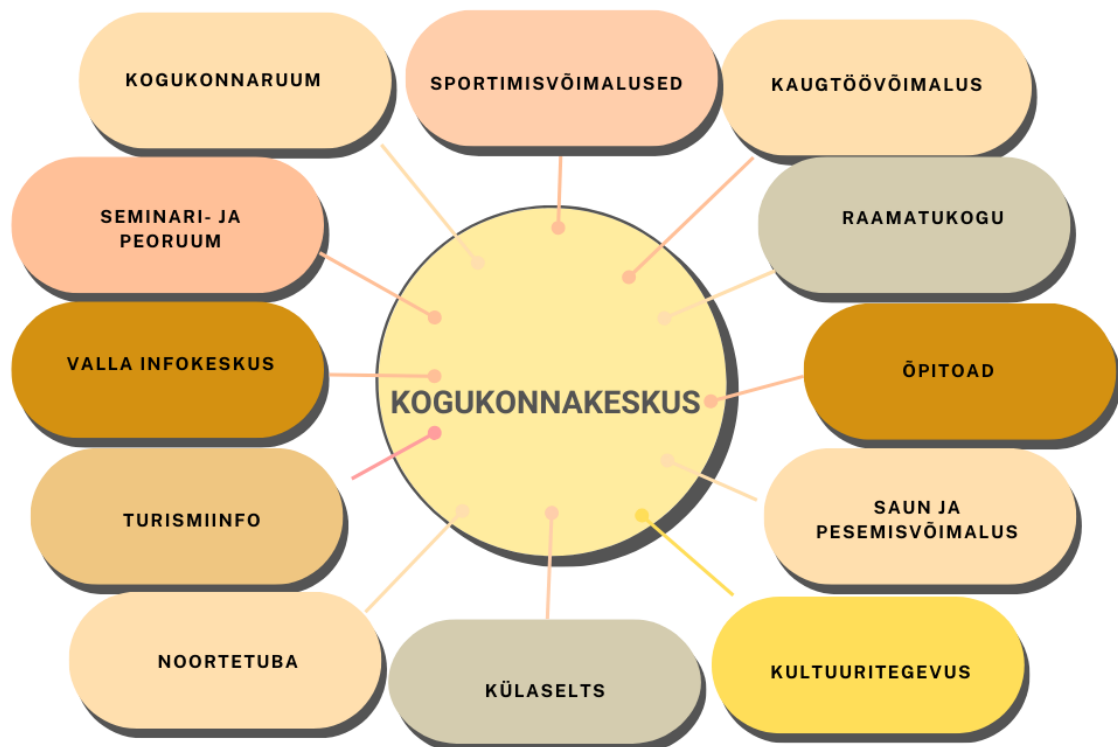
Kogukonnakeskuse kõik töötajad teevad omavahel tihedat koostööd tagamaks valdkondade arengueesmärkide täitmine. Samuti on äärmiselt oluline, et lisaks omavahelisele koostööle tehakse koostööd ka piirkonna inimeste, teiste organisatsioonide (MTÜ-d, Politsei, Päästeamet jt), ettevõtjate, koolide ja vallavalitsuse osakondadega.

1.3 Piirkondlike kogukonnakeskuste idee

Kontseptsiooni loomine on saanud alguse leidmaks lahendus, kuidas efektiivselt tagada erinevaid teenuseid maapiirkondades. Seetõttu on vajalik käesolevas peatükis selgitada, millist rolli kannaksid kogukonnaspetsialistid piirkondades ja millised teenused koondatakse kogukonnakeskustes.

Tõrva valla soov on tagada, et neljas Tõrva valla suuremas keskses Ritsus, Hummulis, Riidajas ja Alal on tagatud noorootöö, kultuuri ja raamatukogu teenus ühtse kogukonnakeskuse näol. Teenuste koondamine võimaldab töötajatele maksta motiveerivat töötasu ning luua sidusus erinevate valdkondlike tegevuste lõikes. Lisaks näeb kontseptsioon ette, et piirkondlik kogukonnakeskus täidab valla infokeskuse rolli, kust on võimalik saada informatsiooni vallas toimuva kohta. Piirkondlik kogukonnakeskus loob elanikele sisukaid vabaajategevusi, üritusi, tervisespordivõimalusi jt tegevusi koostöös külaseltside ja teiste organisatsioonidega. Kogukonnakeskus kaasab tegevuste elluviimiseks projektifonde.

Järgneval joonisel on välja toodud erinevad teenused, mida kogukonnakeskused saavad pakkuda vastavalt oma hoone võimalustele ning oma kogukonna vajadustele.

Joonis 2. Kogukonnakeskuse teenuste profiil

Piirkondlikud kogukonnakeskused pakuvad järgmisi teenuseid ja võimalusi:

- ◆ Raamatukogu - piirkonna elanikel on võimalik kasutada raamatukogu teenuseid kogukonnakeskuses, mis tähendab informatsioonile juurdepääsu võimaldamist teavikute laenutamise näol ja interneti kasutamist. Kogukonnakeskused püüavad tagada kõikide raamatukogude juurde laenutus- ja tagastuskastid, et olla võimalikult paindlikud ja kliendisõbralikud. Teavikute tellimise ja muu raamatukoguga seonduva eest vastutab Tõrva Raamatukogu.
- ◆ Noortetuba - iga kogukonnakeskuse juures on noortetuba, mis pakub erinevaid tegevusi noortele. Keskus järgib hea noorsootöö tava ning teeb noorsootööd koos noortega. Noortele arendavaks ning aktiivseks vaba aja veetmise ja mitteformaalse õppimise läbiviimiseks loob keskus vajalikud võimalused ning püüab leida nendeks välisrahastust.
- ◆ Tegevused eakatele - keskus loob võimalusi eakatele kokku käimiseks, huvitegevuse läbiviimiseks ja seltsielu elavdamiseks. Koostöös partnerite ning vallavalitsuse sotsiaalosakonnaga, korraldab keskus eakatele suunatud infopäevi ja koolitusi.

- ◆ Kogukonnaköök (juhul, kui hoone võimaldab) – keskustes, kus olemas köök, on võimalik luua kogukonnaköögi võimalused, kus kogukond saab korraldada õppepäevi, tutvustada kohalikku köögi- ja toidukultuuri jms.
- ◆ Kultuurisündmuste korraldamine - kogukonnakeskus korraldab või on keskuses võimalik korraldada erinevaid kohtumisõhtuid, teatriõhtuid, muusika- ja tantsuõhtuid jms kultuuritegevust lähtuvalt kogukonna soovidest. Keskuse harud saavad omavahel jagada olemasolevat tehnikat koos helitehnikuga. Kogukonnakeskuse kasutuses olevaid ruume saavad kasutada huviringid ja käsitööseltsid. Keskuse töötajad innustavad piirkonna inimesi osalema tegevustes ning koostöös elanikega kutsuvad ellu erinevaid huviringe ja tegevusi.
- ◆ Külaseltside tegevusruumid - keskuses saavad ruume kasutada külaseltsid ja teised huvigrupid oma tegevuste läbiviimiseks. Koostöös keskusega saavad seltsingud viia ellu erinevaid tegevusi.
- ◆ Pesuköök ja saun (juhul, kui hoone võimaldab) - võimalusel pakub keskus tasulise teenusena kogukonna pesuköögi, duši ja sauna kasutamise võimalust.
- ◆ Turismiinfopunkt - keskuse töötajad on ühtlasi ka piirkonna turismitöötajad, kes omavad baastadmisi oma piirkonna turismisektorist ja jagavad keskkusesse saabunud turistidele olemasolevat infot. Tõrva Vallavalitsus tagab, et igas keskuses on ajakohane infomaterjal, mida keskuse töötajad saavad piirkonda saabunud turistidele tutvustada ja jagada.
- ◆ Valla teeninduspunkt - keskuse töötajad saavad baastadmised vallavalitsuse informatsioonist, keskuse töötajad saavad aidata piirkonna elanikel täita vajalikke taotlusi või suunata neid õige ametniku juurde. Vald tagab, et vajalik informatsioon on keskuste töötajatele aja- ja asjakohane.
- ◆ Sportimisvõimalused - keskuses on võimalus teha tervisesporti, nt jõusaal, võimlemisruum vms (juhul, kui keskuse ruumid seda võimaldavad). Koostöös rahvatervise- ja spordispetsialistiga korraldatakse tervisepäevi, erinevaid koolitusi noortele ja eakatele (näiteks jõusaali kasutamise või tervisevõimlemise osas). Ruume saab kasutada ka erinevate spordiringide läbiviimiseks.
- ◆ Kaugtöökohad - võimalusel luuakse keskuste ruumidesse kaugtöö tegemise kohad, mida sooviavaldajad saavad tasu eest rentida. Ideaalis on keskustes kaugtöö tegemiseks eraldi ruum, kus on tagatud baastingimused (kiire internet, töölaud jm vajalik). Lisateenuseid on võimalik tasu eest juurde tellida (kohvimasina kasutamine, printimine jms).
- ◆ Peo- ja seminariruumid - keskuse ruume on võimalik rentida sünnipäevade, lastepidude ja teiste erinevate sündmuste läbiviimiseks. Selleks on keskus loonud vastavad hinnakirjad ja paketid. Samuti on võimalus ruume rentida erinevate seminaride ja koolituste läbiviimiseks.

1.4 Kogukonnakeskuse eelarve ja varad

Asutusel on eraldiseisev eelarve, mis on jaotatud lähtuvalt eespool kirjeldatud tegevuste järgi. Piirkondlike kogukonnakeskuste alaeelarved jaotatakse proportsionaalselt arvestades elanike arvu piirkonnas ja teenuste aktiivsust. Keskus võib iseseisvalt teha eelarvesiseseid muudatusi vastavalt oma valdkondlikele vajadustele. Asutuse eelarve koostamiseks koondavad kogukonnakeskused ja valdkondlikud spetsialistid vajaliku informatsiooni ning esitatakse ühtne tervikeelarve. Asutuselt oodatakse projektirahastuste kaasamist. Suuremamahulisi projekte aitab vajadusel juhendada ja koostada vallavalituse arendusspetsialist.

Kogukonnakeskused kehtestavad tema kasutuses oleva vara ja ruumide kasutamise eeskirjad ning teevad ettepaneku vallavalitsusele teenuste osutamise ja ruumide rendi hinnakirja kinnitamiseks.

2. KÜLASELTSID

Tänased ja tulevikus loodavad külaseltsid tegutsevad iseseisvalt ning teevad koostööd kogukonnakeskustega. Tõrva Vallavalitsus toetab külaseltse Tõrva Vallavolikogu kinnitatud eelarve alusel ning vastavalt mittetulundusliku tegevuse toetamise korrale.

Külaseltsidel on võimalik taotleda tegevustoetust kultuuri-, spordi-, noorsoo-, kogukonnatöö ja vabaaja tegevuse korraldamiseks, tutvustamiseks, arendamiseks ning vabaihenduse jätkusuutlikkuse tagamiseks. Tegevustoetust saab taotleda üks kord kalendriaasta kohta. Lisaks saavad külaseltsid taotleda kaasfinantseeringu toetust muust rahastusallikast rahastatava projekti kaasfinantseerimiseks. Fondidest või programmidest raha taotlemine, mille puhul eeldatakse kaasfinantseeringu või omafinantseeringu rahastamist projektitoetusega alates 1000 eurost, peab olema eelnevalt vallavalitsusega kooskõlastatud. Kaasfinantseeringu toetuse saamiseks esitatakse taotlused hiljemalt 15 tööpäeva enne muust rahastusallikast taotletava projekti esitamise tähtaega.

Külaseltsidel on õigus kasutada valla inventari oma sündmuste korraldamiseks vastavate kokkulepete alusel. Külaseltsid saavad tegutseda Tõrva vallale kuuluvates hoonetes või tegutseda endale kuuluvas või renditas ruumis vastava lepingu alusel.

Külaseltside tegevust koordineerib ja toetab kultuurispetsialist, kes korraldab aktiivsetele külaseltside esindustele vähemalt ühe korra aastas õppereisi ning nõustab neid erinevate tegevuste raames.

3. KOGUKONNAKESKUSE LOOMISE PLANEERITAV AJAKAVA

Tõrva Vallavalitsus on planeerinud ajakava järgnevalt:

- 1. September 2024:** Tõrva Vallavolikogu kogukonnakomisjonis ning noorsootöökomisjonis kontseptsiooni tutvustus ja arutelu. Ettepanekute kaardistamine
- 2. Oktoober 2024:** Kontseptsiooni kooskõlastamine Tõrva Vallavolikogus
- 3. Detsember 2024:** Asutuse loomine/ümberkorraldamine
- 4. Veebruar 2025:** Asutus alustab iseseisvalt tööd

KOKKUVÕTE

Käesolev kontseptsioon on Tõrva Vallavalitsuse ettepanek töö korraldamiseks noorsootöö, kultuuri, spordi ja raamatukogu valdkondades. Tulenevalt rahvaraamatukogu seadusest on raamatukogu töö ümberkorraldamine keeruline ning seetõttu jäi valikusse kaks versiooni - kas liita kogukonnakeskused Tõrva Kultuurimajaga või Tõrva Avatud Noortekeskusega. Valikuks osutus Tõrva Avatud Noortekeskuses, kuna asutuses on hea meeskonnatöö ja olemas noorsootöö akrediteering. Lähtuvalt vestlustest töötajatega on ettepanek koondada kõik ülalnimetatud tegevused ja luua Tõrva Avatud Noortekeskuse baasil Tõrva Kogukonnakeskus. Arvestades omavalitsuse suurust ning töö efektiivsemat jaotust ei ole mõistlik luua eraldi allasutus.

Vallavalitsus näeb vajadust luua kultuurispetsialisti ametikoht, mida saab teha Tõrva Kultuurimaja juhataja ametikoha baasil liites Tõrva Kultuurimaja Kogukonnakeskusega. Kogukonnakomisjoni koosolekute aruteludes on toodud välja, et tuntakse puudust ülevallalisest kultuurivõrgustiku eestvedajast ning Tõrva linnas eripalgeliste sündmuste korraldajast, kuna Tõrva Kultuurimaja juhataja roll on olnud hetkel teise suunitlusega.

Spordi- ja rahvatervise spetsialist on väljendanud, et ta tunneb end üksi ja sooviks meeskonda, kellega üheskoos ideid arutada ja üritusi korraldada. Hea meelega on valmis ta panustama rohkem piirkondlike kogukonnakeskuste töösse.

Käesoleva dokumendi näol on tegemist tööversiooniga ja kõik ettepanekud ning märkused on oodatud.